

Маніпуляція. Спецпредставник Трампа про Будапештський меморандум: Україна повернула Росії її ж ядерну зброю

Анна Орманжи - 31 Березня 2025 | 11:24

Спецпредставник президента США Трампа Річард Гренелл заявив про «незручний факт», стверджуючи, що після припинення існування СРСР, в межах Будапештського меморандуму Україна передала Росії залишки ядерної зброї, яка раніше була «російською». Аналіз «факту» — у нашому матеріалі.

Що сталося?

25 березня уповноважений представник президента США Трампа зі спеціальних місій Річард Гренелл опублікував на своїй сторінці в соцмережі X пост (архів), в якому заявив, що в межах Будапештського меморандуму Україна, після розпаду Союзу РСР, передала Росії залишки ядерної зброї, яка раніше була «російською», тобто просто повернула її власнику. Гренелл назвав це — «незручним фактом», стверджуючи, що «насправді» ядерна зброя і не була ніколи українською.

«Давайте розберемося щодо Будапештського меморандуму: ядерна зброя була російською і була залишком. Україна повернула Росії ядерну

зброю. Вона не була українською. Це незручний факт», — йдеться в його публікації.

Скриншот публікації в X спецпредставника Трампа Річарда Гренелла про Будапештський меморандум

*Факти – важливі. Долучайся до Спільноти видання *Гвара Медіа* та підтримуй нас у протидії дезінформації*

Аналіз

Протягом існування Союзу РСР, в розробці, виготовленні та обслуговуванні ядерної зброї брали участь багато країн, які на той час входили до його складу. Так, зокрема тільки в Україні до радянського військово-промислового комплексу була залучена значна кількість стратегічних підприємств, які брали безпосередню участь у великій радянській ядерній програмі, зокрема Дніпропетровський машинобудівний завод, завод «Автогенмаш» в Одесі, «Хартрон» та Приладобудівний заводи у Харкові, Київський радіозавод, завод «Арсенал» у Києві тощо. Таким чином, на момент розпаду Союзу РСР, в Україні до оборонно-промислового комплексу входили 3594 підприємства, де працювали близько 3 млн осіб. Ба більше, на території України з 1951 року проводились (1, 2) роботи з видобутку та переробки уранових руд для отримання уранового концентрату.

Тож, ядерна зброя, яка була розташована на територіях України, Білорусі, Казахстану та Росії, після розпаду Союзу РСР, була зброєю колишнього Радянського Союзу, однак ніяк не російською.

Ба більше, згаданий політиком Будапештський меморандум, насправді не містить жодних погоджень щодо умов знищення чи передачі ядерної зброї Україною іншим державам. У цій міжнародній угоді йдеться про отримання гарантій безпеки для України у зв'язку з набуттям нею статусу неядерної держави.

Насправді, шлях ядерного роззброєння України, після набуття нею незалежності, розпочався ще у 1991 році, супроводжувався різними дипломатичними заходами, міжнародними угодами та тривав кілька років. Так, ще у жовтні 1991 року Україна в своїй Заяві про без'ядерний статус визначила, що країна проваджуватиме політику, спрямовану на повне знищення ядерної зброї та компонентів її базування, що розташовані на її території. В заяві визначено, що на території України розташована ядерна зброя колишнього Союзу РСР, яка перебуває під контролем відповідних структур.

Наприкінці грудня того ж року Україна підписала Угоду співдружності незалежних держав щодо стратегічних сил ([архів](#)) між країнами-учасницями колишнього СРСР. В угоді йдеться про те, що ядерна зброя, розміщена на території України підлягає повному знищенню до кінця 1994 року, зокрема тактична ядерна зброя — до 1 липня 1992 року. Вже у травні 1992 року всі тактичні ядерні боєприпаси перемістили на російські заводи для подальшої утилізації.

Одним з важливих етапів також є підписання 23 травня 1992 року у Лісабоні Протоколу ([архів](#)) на підтримку Договору за 1991 рік між СРСР (що на той момент ще існував) і США. Згідно з постановою, країни колишнього СРСР, на території яких була розташована ядерна зброя — Білорусь, Казахстан, Росія та Україна — як держави- правонаступники колишнього Союзу, беруть на себе зобов'язання за цим Договором. Таким чином, Білорусь, Казахстан, Росія та Україна підтвердили зобов'язання зі скорочення та обмеження стратегічних наступальних озброєнь, також країни (крім РФ) підтвердили свої наміри приєднання в найкоротший термін до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї, метою якого, зокрема, було сприяння досягненню цілі ядерного роззброєння.

Восени 1993 року між Україною та РФ було підписано декілька угод (так звані Масандрівські угоди [1](#), [2](#)) для регулювання процесу експлуатації, передачі та утилізації ядерної зброї, розміщеної на території України. Зокрема, згідно з цими угодами, саме РФ брала відповідальність за утилізацію всіх ядерних боезарядів.

16 листопада 1994 року Україна приєдналася ([архів](#)) до міжнародного Договору про нерозповсюдження ядерної зброї. Саме після цього, у грудні 1994 року, з метою отримання гарантій безпеки для України, у зв'язку з її приєднанням до Договору та набуттям нею статусу неядерної держави, між Україною, Росією, Великобританією та США був укладений Будапештський меморандум — «Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до договору про нерозповсюдження ядерної зброї».

Президент Росії Борис Єльцин, президент США Білл Клінтон, президент України Леонід Кучма і прем'єр-міністр Великої Британії Джон Мейджор на церемонії підписання Україною Договору про нерозповсюдження ядерної зброї. Будапешт, 5 грудня 1994 року / Фото: AP

Згідно з Меморандумом, Росія разом із США та Великобританією, взяла на себе зобов'язання не тільки поважати незалежність, суверенітет та державні кордони України, але й утримуватись від економічного та політичного тиску, загрози силою або її застосування проти територіальної цілісності чи політичної незалежності України, а також давала гарантії, що жодне її озброєння ніколи не буде застосоване проти України, крім як з метою самооборони.

Серед низки угод на шляху ядерного роззброєння слід також відзначити Тристоронню заяву (архів), підписану у січні 1994 року США, Україною та РФ про вивезення ядерних боєзарядів, розташованих на територіях України, Казахстану та Білорусі до Росії для розукомплектування. Крім цього, Україна, згідно з заявою, зобов'язалась забезпечити знищення всієї ядерної зброї, включно зі стратегічним наступальним озброєнням, розташованим на її території протягом семирічного періоду. Термін деактивації ракет РС-22 (СС-24) на території України, шляхом зняття з них боєзарядів, був встановлений в межах десяти місяців з моменту підписання заяви.

Тож дійсно, Україна, після набуття нею незалежності, в межах програми ядерного роззброєння, передала Росії частину ядерної зброї, зокрема на

розукомплектування та утилізацію, однак дана зброя була загальним здобутком колишнього СРСР. Щодо Будапештського меморандуму, він є однією з міжнародних угод, підписаних в межах ядерного роззброєння України, однак він не регламентує умови передачі ядерної зброї. Дана угода була укладена для надання гарантій безпеки Україні, а саме від економічного тиску або ж збройної агресії проти її територіальної цілісності та політичної незалежності, з боку Великобританії, США та Росії. Більш того, це угода, яку Росія порушила ще у 2014 році, окупувавши частину територій України та розпочавши військову агресію проти неї, яка триває й досі.

Висновок: маніпуляція

#Будапештський меморандум #Маніпуляція #СРСР #ядерна зброя #Ядерне роззброєння України

Останні новини

Ексклюзив У Харкові ще одна людина лишається під завалами багатоквартирного будинку

4 Квітня 12:29